

Z právní praxe.

Glosy k potravinovému zákonu.

V důsledku nynějších hospodářských poměrů setkáváme se v praxi větší měrou než jindy s trestnými činy proti potravinovému zákonu. Ač jde o zákon velmi starý (čís. 89/97 ř. z.), bohatě již zpracovaný jak judikaturou, tak i literaturou, vyskytují se stále případy soudních rozhodnutí, jež buď nejsou v souladu s všeobecně uznávaným výkladem jednotlivých ustanovení tohoto zákona, nebo mu přímo odporují.

Jednou z otázek, jež působí obtíže a v nichž se stále často vyskytují nesprávné názory a pak nesprávné závěry, je otázka mající všeobecnější povahu a to otázka vzájemného poměru trestných činů podle §§ 11 a 12 cit. zák. na straně jedné a trestných činů podle §§ 14 až 19 cit. zák. na straně druhé. Zejména se v praxi, a to nikoliv zřídka, vyskytují závěry, z nichž vyplývá, že se vychází z názoru nemožnosti ideální konkurence těchto dvou skupin trestných činů. Na př. obchodník, který z nebdalosti prodával zboží falšované a zkažené, které je současně lidskému zdraví škodlivé, byl odsouzen pouze pro přestupek podle § 14 cit. zák., ač v jeho jednání je dána i skutková podstata přestupku podle § 12 cit. zák. V jiném případě zase, kde šlo o zboží falšované a lidskému zdraví škodlivé, při čemž výrobce zboží falšoval a choval vědomě na prodej (vědomí o škodlivosti lidskému zdraví mu však nebylo lze prokázat), byl odsouzen pouze pro přestupek podle § 11, čís. 1, 2 cit. zák., ač měl býti uznán vinným též přestupkem podle § 14 cit. zák.

Tyto závěry jsou nesprávné, neboť trestné činy podle §§ 11 a 12 cit. zák.

mohou ideálně konkurovati s trestnými činy podle §§ 14 až 19 cit. zák. Vyplývá tak z toho, že každá z obou uvedených skupin trestných činů chrání jiný právní statek.

První skupina chrání, jak uvádí rozh. č. 4390 Sb. n. s., spotřebitele před oklamáním; kupiteli má se totiž dostati zboží, jež chce koupiti, a ustanovení tu uvedená mají tedy v prvé řadě na zřeteli hospodářskou stránku obchodu s potravinami. Delikty podle §§ 11 a 12 cit. zák. jsou delikty rázu majetkového a svojí povahou se blíží — zejména po objektivní stránce — podvodu (viz též Altmann-Jacob II. str. 1609). V komentáři Lammasch-Rittler jsou zařazeny mezi ustanovení doplňující ustanovení o podvodu (str. 313).

Naproti tomu druhá skupina chrání lidské zdraví (viz též Altmann-Jacob II. str. 1615). V rozhodnutí č. 4390 Sb. n. s. se praví, že zde je předmětem ochrany nejen zájem kupitelův, nýbrž především veřejný zájem chrániti zdraví spotřebitelů, jež by bylo uvedeno v nebezpečí zdraví škodlivými potravinami. Komentář Rittlerův z r. 1938 II. str. 347 mluví o těchto trestných činech v souvislosti s delikty proti veřejnému zdraví.

Není proto trestný čin podle § 11 resp. 12 cit. zák. konsumován v žádném případě ustanoveními § 18 (19) resp. § 14 cit. zák., jestliže falšovaná nebo zkažená atd. (§ 11, čís. 2) potravina je zároveň škodlivá lidskému zdraví a to ani tehdy, je-li škodlivost lidskému zdraví právě a pouze důsledkem falšování potravin nebo jejího zkažení a podobně. Při opačném názoru by došlo k nesrovnalostem. Na př. obchodník chová vědomě na prodej falšované zboží, které

v důsledku falšování je též objektivně (in abstracto) způsobilé uškodit lidskému zdraví. Této vlastnosti zboží však si není vědom. Je uznán vinným pouze přestupkem podle § 14 zák. č. 89/97 ř. z. Podle opačného názoru, než zde zastáváme, nebylo by lze jej stíhati již pro přestupek podle § 11, čís. 2 cit. zák. Zůstal by zejména nepostížen subjektivní moment (vědomí), které činí čin trestuhodnějším, než čin spáchaný z nebalosti (§ 14). Při kvalifikaci pouze podle § 14, čís. 2 (při stejné sazbě §§ 11 a 14 t. j. jeden týden, až tři měsíce), pak by bylo jistě na místě vyměřiti trest mírnější, než při kvalifikaci podle § 11, čís. 2. Byl by pak trestnější ten, kdo vědomě choval na prodej falšované (nikoliv však lidskému zdraví škodlivé) potraviny než ten, který vědomě by prodával falšované zboží škodlivé lidskému zdraví, o kteréžto druhé vlastnosti však nevěděl. Nebo jiný příklad: Obchodník prodává zboží, které pozbylo na své výživnosti a které je lidskému zdraví škodlivé; obou těchto vlastností prodáváného zboží je si vědom. Bylo-li by toto jednání postihnouti pouze podle § 18 cit. zák., nebyla by postížena ta okolnost, že kupitel je též majetkově poškozován, neboť je klamán o hodnotě zboží, jež platí dražé. Právě tak tomu je, když ono zboží je zkažené nebo falšované. Ta okolnost, že snad způsobilost uškodit lidskému zdraví byla způsobena právě oním falšováním nebo je důsledkem zkažení zboží, nemůže na celé otázce nic změnit, neboť jde pak jak o zboží zkažené nebo falšované (§§ 11, 12), tak o zboží škodlivé lidskému zdraví (§§ 14 až 19). Nutno též uvážiti, že ony pojmy se vzájemně nevylučují, resp. že nejsou totožné; potravina zkažená (falšovaná) nemusí býti ještě zdraví škodlivá, naproti tomu může býti potravina zdraví škodlivá a nemusí býti též zkažená (falšovaná). Jsou-li tu

pak obě tyto vlastnosti, nutno je posuzovati obě samostatně.*)

Mluvíme-li již o zákonu o potravinách, stojí za zmínku případy, které jsou úkazem dnešní doby, totiž přestupky podle § 10, cit. zák. ve spojení s § 14 vl. nař. č. 99/1931 Sb., spáchané dodáváním potravin, zejména mléka, v pozinkovaných nádobách producenty do sběren. Ve velmi četných případech se obvinění hájí tím, že jiné nádoby nemají a ani je nedostanou ke koupi. Je-li tato obhajoba prokázána, pak jistě není nesprávný názor zprostiti obžalovaného pro neodolatelné donucení, vezme-li v úvahu, že dodávková povinnost musí býti pod hrozbou těžkých trestů (příp. i pro sabotáž) splněna a k jejímu splnění není možno si opatřiti vhodné nádoby, předpisy nikoliv zakázané. Některé soudy při posouzení takových případů z tohoto stanoviska vycházejí a obžalované — myslím, že právem — zprošťují.

Eduard Eysselt.

Príslušnost ústředních úradů ve věcech akciových společností a společností s r. o.

Pod tímto nadpisem na str. 254 t. roč. uveřejněnou glosu doplňujeme, že vládní nařízení č. 14/1942 vydáno bylo znova s doplňky jako vl. nařízení ze dne 15. června 1942, č. 208 Sb., dle něhož ministerstvo hospodářství a práce získalo od ministerstva vnitra také agendu společností s ručením omezeným, takže nyní dle § 8 b v ministerstvu hospodářství a práce jest soustředěna agenda jak akciových společností, tak společností s ručením omezeným. Příslušné oddělení nalézá se v budově býv. ministerstva obchodu (u Janáčkova mostu).

*) Otázka námi řešená není jistě bez významu při uplatňování nároků z titulu náhrady škody vzniklé trestným činem podle potravinového zákona (§ 268 c. ř. s.).

Osobní změny ve veřejné obchodní společnosti a ve společnosti komanditní; společnost tichá. Zánik daňové povinnosti k všeobecné dani výdělkové.

(Zemské finanční ředitelství;
č. j. XVI-322 ai 1942 ze dne 23. ledna
1942.)

Při posuzování významu osobních změn ve veřejné společnosti obchodní, společnosti tiché a společnosti komanditní nebo přeměny veřejné obchodní společnosti na společnost komanditní a naopak jest pro otázku zániku daňové povinnosti k všeobecné dani výdělkové uvážiti toto:

I. Veřejná obchodní společnost.

Veřejná společnost, jako vůbec obchodní společnost, vyznačuje se tím, že jí objektivní právo přiznává způsobilost býti stranou v procesu (čl. 111 všeob. obch. zák.). Jest tedy sdružením osob na podkladě právním, které jest založeno jako společný subjekt právní a ve smyslu ustanovení § 46, odst. 1 zák. o př. d. zároveň i jako společný subjekt daňový, protože svým jménem provozuje výdělečný podnik nebo vykonává zaměstnání směřující k dosažení zisku.

(Poznámka: Podle všeob. obch. zák. čl. 85: »Veřejná obchodní společnost jest, když dvě nebo více osob provozují obchodní živnost pod společnou firmou a když účast žádného společníka není obmezena na majetkové vklady.« Veřejná společnost tedy vzniká již počátkem provozu, ke vzniku není potřebí zejména ani zápisu do obchodního rejstříku, ani zřízení listiny či jiných formálností.)

1. Vstup společníka do veřejné obchodní společnosti.

Protože veřejná společnost jest subjekt právní (i když podle panu-

jícího názoru jen pro v nější poměry společnosti — vůči třetím osobám a tedy i vůči státu) jest vstup dalšího veřejného společníka do společnosti považovati jen za osobní změnu uvnitř společnosti již existující, při níž tedy dosavadní subjekt právní i daňový trvá, jak plyne z čl. 87, odst. 1 všeob. obch. zák. (arg. zřízené již společnosti).

Totéž lze dovoditi i z čl. 123 všeob. obch. zák., v němž jsou taxativně uvedeny důvody zrušení veřejné společnosti, mezi nimiž však vstup dalšího veřejného společníka do společnosti jako důvod zrušení dosavadní společnosti uveden není. Nelze proto mimo tyto případy rozšiřovati důvody zrušení veřejné společnosti.

Proto tedy pouhým vstupem dalšího veřejného společníka do veřejné společnosti nezaniká dosavadní daňový subjekt, nezaniká ani »jeho daňová povinnost« a nelze v tomto případě užiti přechodných ustanovení části druhé čl. 1, odst. 3 zák. č. 226/1936 Sb. z. a n.

2. Vystoupení veřejného společníka z veřejné společnosti obchodní.

Rovněž vystoupení veřejného společníka z veřejné společnosti bude podle okolností jen změnou uvnitř společnosti již zřízené. K tomu se poznamenává toto:

a) Vystoupí-li třeba jen jeden společník z veřejné obchodní společnosti, zřízené na neurčitou dobu nebo na dožití, zanikne dosavadní společnost (čl. 123, č. 6 všeob. obch. zák.), není však tomu tak, nastane-li případ v čl. 127 všeob. obch. zák. uvedený, t. j. dohodnou-li se před zrušením společnosti všichni společníci, že nehlédíc k odpadnutí jednoho nebo více společníků, má býti ve společnosti mezi ostatními pokračováno.

Tyto obchodně-právní zásady bylo by možno aplikovati i na obor daňový:

aa) V případě uvedeném v čl. 123, č. 6 všeob. obch. zák., zanikne dosavadní daňový subjekt a bude účasten případných důsledků čl. 1, odst. 3 přech. ust. zák. o př. d. (zároveň vznikne daňový subjekt nový podle § 60, odst. 2 zák. o př. d.).

bb) V případě čl. 127 všeob. zák. nenastává ani pro obor daňový žádná změna, resp. daňový subjekt trvá nezměněn dále. Rozhodným bude tedy znění společenské smlouvy.

b) Podobně bylo by tomu při úmrtí jednoho společníka; zde rovněž zanikne společnost (čl. 123, č. 2, první věta všeob. obch. zák.), leč je smlouvou ustanoveno, že ve společnosti má býti pokračováno s dědici zemřelého (čl. 123, č. 2, druhá a třetí věta cit. zák.).

I tyto zásady bylo by akceptovati pro obor daňový: Při úmrtí jednoho společníka zanikne dosavadní daňový subjekt, nemá-li společenská smlouva ustanovení o pokračování společnosti s dědici zemřelého společníka. Je-li tomu tak, pak trvá společnost nezměněně dále. I zde bude rozhodovati znění společenské smlouvy. Ve všech ostatních případech jest vždy zkoumati, zda společnost nezánikla z některých důvodů uvedených v čl. 123 všeob. obch. zák.

II. Tichá společnost.

V žádném případě však nemá významu pro otázku vzniku či zániku daňové povinnosti osobní změna tichého společníka, protože navenek

společnost tichá nevystupuje vůbec jako společnost a hlavní společník jest jediným subjektem obchodní živnosti, kterou vede sice na společný účet, ale výhradně svým jménem, jak plyne i z čl. 251.

(Poznámka: Podle obchodního zákona čl. 250: »Tichá společnost tu je, když se někdo majetkovým vkladem účastní v provozování obchodní živnosti jiné osoby za podíl na zisku a ztrátě«.)

III. Komanditní společnost.

Bude-li však místo dosavadní veřejné společnosti zřízena společnost komanditní, bude patrně přisvědčiti názoru, že u veřejné společnosti nastal zánik daňové povinnosti, protože veřejná společnost jako taková zanikla, i když jest komanditní společnost jen modifikovanou společností veřejnou.

Tomuto stanovisku nasvědčují některé rozdílné podstatné pojmové znaky obou společností. Podstatným znakem veřejné obchodní společnosti jest neobmezené účastenství členů, kdežto u komanditní společnosti jednak účastenství jednoho nebo více společníků jen majetkovými vklady (komandisté), jednak účastenství jednoho nebo více společníků, jichž účast není omezena tímto způsobem (společníci osobně ručící) čl. 150 všeob. obch. zák.

Shora uvedené zásady tohoto výnosu schválilo ministerstvo financí vynesením ze dne 23. října 1941, č. 862/41-III/8.

Autoři článků v tomto čísle:

Vrchní rada kraj. soudu civil. v Praze Dr. Vlastimil Sobotka, sekret. nejv. soudu v Brně Dr. Frant. Bauer, advokát v Praze Dr. Kamill Resler, vrch. kom. min. hosp. a práce v Praze Jan Stoklasa, soudce kraj. soudu obch. v Praze Dr. Václav Sedláček, fin. kom. Z. f. ř. v Praze Dr. Jan Brdička, univ. prof. Dr. Hanuš Tomša, soudce v min. sprav. Dr. Eduard Eyselt.